

WPŁYW WOJNY W UKRAINIE W 2022 ROKU NA RAMÓWKĘ TVN24

The impact of the 2022 war in Ukraine on the programming schedule of TVN24

Streszczenie

Przedstawiony tekst jest charakterystyką zmiany ramówki popularnej polskiej telewizji informacyjnej TVN24 w czasie wybuchu wojny w Ukrainie. Autor, badacz programów telewizyjnych, punktem wyjścia uczynił ogólne rozważania na temat ramówek telewizyjnych oraz gatunków dziennikarskich w telewizji. Następnie dokładnie scharakteryzował stałą ramówkę tej telewizji w jej cyklu tygodniowym, z uwzględnieniem ewentualnych wyjątków. Na tej podstawie można dokonać właściwej analizy zmian ramówki, od jej niemal całkowitego zaniku w pierwszej fazie do całkowitego przywrócenia do pierwotnego kształtu. Zmieniała się nie tylko treść programów i ich charakter (wydania specjalne), lecz także bardzo zaburzone zostały ich cechy formalne. Analiza umożliwiła pokazanie, jak mogą działać media informacyjne w sytuacji kryzysowej, wywołanej nagłymi, doniosłymi i negatywnymi wydarzeniami.

Słowa kluczowe: telewizja informacyjna, ramówka, gatunki telewizyjne, news w telewizji, wojna w Ukrainie

Abstract

The article describes the changes in the programming schedule of the popular Polish news television TVN24 during the outbreak of the war in Ukraine. The author, a researcher of TV programs, starts with general considerations about television schedules and genres of TV journalism. He then characterized the regular schedule of the TV station in question in its weekly cycle, taking into account possible exceptions. On this basis, it was possible to prepare an analysis of changes in the schedule, starting from its almost complete disappearance in the first phase and concluding with the moment of complete restoration to its original shape. Not only did the content of the programs and their character (special editions) change, but their formal features were also deeply disturbed. The analysis made it possible to outline how the news media can function in a crisis situation caused by sudden, momentous and negative events.

Keywords: 24-hour news cycle, TV rating, TV genres, War in Ukraine, news in TV broadcast

Wstęp – ramówka jako zjawisko

Ramówka telewizyjna wciąż pozostaje przedmiotem szczególnej uwagi i zabiegów nadawców i producentów telewizyjnych, mimo postępującej konwergencji mediów i rosnącego znaczenia nowych mediów (w tym „telewizji programowej”¹ – mediów na żądanie). Dotyczy to zwłaszcza ramówek ogólnotematycznych bądź rozrywkowych kanałów informacyjnych – niemniej z równą pieczołowitością konstruuje się ramówki kanałów tematycznych, w tym telewizji informacyjnych.

Joanna Sosnowska (2018, s. 28) tak definiuje ramówkę:

Ramówka telewizyjna jest koncepcją programową stacji. Buduje bazę pomysłu na chronologicznym ustawieniu najistotniejszych punktów emisji audycji. Jest to ogólny schemat programu, ułożony według określonych regulacji danej stacji telewizyjnej. Ramówka jest synonimem planu tematycznego poszczególnych kanałów telewizyjnych w różnych przedziałach czasowych. Dzięki porządkowi ramówkowemu zarówno nadawca, jak i odbiorca mają czytelny układ proponowanych treści. Porządkuje to nie tylko sposób tworzenia koncepcji kanału telewizyjnego i jego szczegółowych propozycji, ale stanowi umowę między tymiż podmiotami. Od lat stałe zasady budowania koncepcji ramówkowych wyznaczają odbiorcom rytm użytkowania treści telewizyjnych.

W ujęciu czasowym badaczka dzieli ramówkę na kilka kategorii:

- a) ramówka sezonowa – zmieniająca się na ogół wiosną i jesienią, zawierająca nowe propozycje programowe (formaty) lub nowe sezony pozycji już nadawanych;
- b) ramówka tygodniowa – harmonogram nadawania programów od poniedziałku do piątku;
- c) ramówka weekendowa – harmonogram nadawania programów w dni wolne od pracy (soboty, niedziele);
- d) ramówka dzienna – harmonogram nadawania programów w ciągu dnia (dotyczy to przede wszystkim telewizji informacyjnych);
- e) ramówka okazjonalna – odrębny, specjalny układ programów w dni świąteczne lub z okazji specjalnych wydarzeń (wydania specjalne programów, niecodzienne propozycje programowe) (Sosnowska 2018, s. 28–31).

O zawartości ramówki myśli się w kategoriach formatów i gatunków telewizyjnych. Zagadnienie gatunków telewizyjnych przekonująco opisał Jerzy Uszyński (2004, s. 46–55), proponując ich podział na rejestracje (inspirowane żywiołem obserwacji), narracje (opowieści), widowiska (nacechowane interakcją), wreszcie przekazy retoryczne (oparte głównie na argumentacji) i perswazyjne. Uniwersalność tego podziału polega na ujęciu w nim zarówno gatunków dziennikarskich, jak i rozrywkowych z perspektywy medium, jakim jest telewizja. Badacz jednak się zastrzega:

Zbudowane wyżej modele trzeba traktować zresztą jako pewne typy idealne rodzajów. To tak jakby stanowiły one pięć współrzędnych, którymi można mierzyć poszczególne gatunki. Cały system można zresztą przedstawić w sposób jeszcze bardziej plastyczny. To tak jakby istniała przestrzeń zorientowana przez pięć punktów centralnych, wokół których rozciągają się stosowne pola grawitacyjne. W tej przestrzeni znajdują się poszczególne gatunki, które przypominają krople płynu przyciągane z różną siłą przez centra grawitacyjne i zakrzywione w ich kierunku. (Uszyński 2004, s. 53)

---

¹ Pojęcie telewizji programowej funkcjonuje w polskim prawodawstwie od 2011 r. Zob. ustawa z dnia 25 marca 2011 r. o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji oraz niektórych innych ustaw.

Metafora Uszyńskiego zdaje się płodna także w badaniach nad ramówkami kanałów telewizyjnych: owe „pola grawitacyjne”, oddziałujące wzajemnie na siebie i na znajdujące się w ich obszarze realizacje gatunkowe, stają się całościową, ustrukturyzowaną propozycją programową, a więc – *in ipso facto* ramówką. Równie (a może bardziej) istotnym elementem w tej strukturze jest format, który można określić jako pomysł, „koncept formalny, treściowy czy narracyjny, chroniony prawem autorskim i będący przedmiotem obrotu na rynku telewizyjnym” (Kozieł 2015, s. 239). Pejzaż gatunkowy rodem z Newtona umożliwia charakterystykę ramówek w celu orzekania o ich jakości. Przykład takiej analizy zaprezentowali Andrzej Kozieł i Joanna Szyłko-Kwas (2017, s. 107–120) – w polu zainteresowania badaczy znalazły się trzy główne kanały ogólnotematyczne (TVP1, Polsat, TVN) i ich szczegółowo rozpisane propozycje gatunkowe. Badacze doszli do interesujących wniosków co do różnic w zakresie strategii tych nadawców, jakie wyłoniły się w wyniku analizy porównawczej, a przede wszystkim – ich uwarunkowań².

Wymienione tu pojęcia i podejścia badawcze można oczywiście stosować też do badania kanałów tematycznych, w tym – informacyjnych. W niniejszym tekście posłużą one do analizy ramówki telewizji TVN24 i jej zaburzeń w czasach początku inwazji Rosji na Ukrainę w lutym 2022 roku. Wojna w Ukrainie – bulwersująca światową opinią publiczną, odciskająca się piętnem na stosunkach międzynarodowych, a także na globalnej i regionalnej (w tym polskiej) gospodarce i finansach – wywołała także istotne zmiany w zawartości mediów. Dobitym ich przykładem jest ramówka telewizji TVN24 jako całodobowego kanału newsowego – i, jako taki, przykład ten zasługuje na opisanie.

Telewizja informacyjna i jej ramówka

Całodobowa telewizja informacyjna jako specyficzny kanał tematyczny charakteryzuje się szczególnie ścisłym uporządkowaniem ramówki w wymiarze dziennym, tygodniowym i weekendowym. Porównanie popularnych w Polsce kanałów informacyjnych (TVN24, TVP Info, Polsat News³) wykazuje w tym zakresie wyraźne podobieństwo. Można je scharakteryzować w przybliżeniu tak:

- a) między 6.00 a 10.00 (w weekendy 11.00) nadaje się programy poranne⁴;
- b) między 10.00 a 15.00 występuje pasmo serwisów informacyjnych serwisów na żywo, na ogół w blokach o długości 23–27 minut, przedzielanych blokami reklamowymi;

---

² W tym kontekście szczególnie interesujące wydało się zagadnienie wpływu misyjności, jaka obowiązuje media publiczne, ale też próba charakterystycznego dostosowania programu tak, by misyjność „nie przeszkadzała” w konkrowaniu na oferty z kanałami nadawców prywatnych. Autorzy nie poruszają wprawdzie zjawiska „nurkowania” (drastycznego obniżania poziomu merytorycznego i artystycznego programów w celu podniesienia oglądalności), ale w istocie zasługiwałyby ono na odrębne badania. Zob. Kozieł, Szyłko-Kwas 2017, s. 118–119.

³ W roku objętym analizą były to trzy najpopularniejsze kanały informacyjne. Trend pokazuje badanie z lipca 2022 r. Zob. <https://www.wirtualnemedia.pl/artukul/ogladalnosc-kanalay-informacyjne-lipiec-2022-rekord-tvn24-tvp-info-traci-polsat-news> (dostęp: 15.10.2022).

⁴ Między kanałami obserwuje się pewne różnice w strukturze samego poranka: program „Wstajesz i wiesz” w TVN24 ma wyraźnie mozaikową budowę (krótkie propozycje programowe trwające od kilku do kilkunastu minut), pasmo poranne zaś w TVP Info cechuje się strukturą blokową (por. choćby programy: „#Jedziemy”; „#Jedziemy dalej”; „Minęła 8”; „Minęła 9”, które wypełniają blok półgodzinny bądź godzinny z przerwą na krótki serwis informacyjny). Obserwacje poczynione przez autora artykułu w latach 2020–2022.

c) od godz. 15.00 do 19.00 są nadawane autorskie magazyny informacyjne (tak zwane magazyny wiadomości⁵) lub publicystyczne albo o formule mieszanej (na przykład „Fakty po Południu” w TVN24);

d) od godz. 18.30 do 20.30 – w zależności od stacji – nadaje się serwisy informacyjne lub bloki reklamowe, by nie odciągać uwagi publiczności od flagowych wieczornych magazynów wiadomości (dzienników telewizyjnych) w odnośnych stacjach o profilu ogólnym;

e) od godz. 19.30 do 21.00 są nadawane flagowe programy publicystyczne, które nazwą nawiązują do głównych flagowych magazynów wiadomości (a są tworzone przez członków redakcji dzienników), a tuż po nich autorskie magazyny publicystyczne prowadzone przez uznanych i popularnych publicystów;

f) od godz. 21.00 do 22.00 na ogół proponuje się dłuższy magazyn informacyjny o charakterze problemowym (nie tylko bieżące newsy specyficznie funkcjonujące w telewizji, lecz także tematy i problemy, które nie mieszczą się w dziennikach) (Grzegorzewski 2012, s. 106–112);

g) od godz. 22.00 do 23.00 pojawia się magazyn publicystyczny o luźnej, felietonowej bądź satyrycznej formie (trend w Polsce zapoczątkowała TVN24);

h) od godz. 23.00 do 0.00 widzowie mogą obejrzeć wieczorny magazyn podsumowujący;

i) od godz. 0.00 do 6.00 następuje pasmo powtórek programów z anteny własnej bądź sąsiednich kanałów telewizyjnych.

Układ gatunków telewizyjnych i ich kolejność są podporządkowane funkcjonalności kanału informacyjnego – widzowie o określonych potrzebach informacyjnych (nierazko kulturalnych, a nawet intelektualnych) odnajdują pożądane treści o dość precyzyjnie wyznaczonych porach, podlegających wahaniom ze względu na konkurencję między kanałami, nagle lub istotne wydarzenia wymagające transmisji, opisu i komentarza, wreszcie – okolicznościami specjalnymi (święta lub spodziewane, ale ważne wydarzenia, jak uroczystości z określonych okazji). Na przykład: telewidzowie czerpiący niezbędne informacje i komentarze potrzebne im do wykonywania pracy zawodowej, oglądają poranek w telewizji informacyjnej⁶. Południowe i popołudniowe pasma telewizji informacyjnych są wyświetlane w korporacjach, firmach, a nade wszystko innych redakcjach dziennikarskich (radiowych, prasowych, internetowych czy wreszcie konkurencyjnych stacji – na specjalnie w tym celu zainstalowanych telewizorach). Większość widzów obejrzy główny program informacyjny stacji głównej i następujące po nim magazyny publicystyczne nadawane wczesnym wieczorem – gdy jest na ogół czas na spokojniejsze i bardziej uważne oglądanie telewizji. Publicystyczne programy wieczorne o charakterze rozrywkowym czy felietonowym (Grzegorzewski 2010, s. 505–516) mają niekiedy wierne grono fanów – dowodzi tego *casus* „Szkła Kontaktowego” w TVN24. Wreszcie wieczorny magazyn podsumowujący ma duże znaczenie dla widzów zajętych intensywną pracą zawodową bądź działalnością biznesową w ciągu dnia, a potrzebujących summy najważniejszych informacji, z uwzględnieniem wiadomości ekonomicznych, sportowych i prognozy pogody.

Jeśli przyjmujemy, że bycie poinformowanym z różnych powodów jest ważniejsze (bo niekiedy konieczne) od korzystania z treści rozrywkowych, jasne się staje, że harmonogram ramówki telewizji informacyjnej jest istotniejszy niż ramówki telewizji rozrywkowych, których kształtowanie warunkuje przede wszystkim aspekt merkantylny.

⁵ Określenie Wiesława Godzica (2004), używane niekiedy zamiennie z określeniem „serwis informacyjny”. Warto jednak zauważyć, że serwisy informacyjne na żywo nadawane tylko w telewizjach newswych (takie jak „Dzień na żywo” w TVN24) nie mają struktury magazynowej, lecz blokową.

⁶ Autor tekstu jako wykładowca dziennikarstwa stara się skrupulatnie przestrzegać tej zasady.

Ramówka TVN24

Ramówka TVN24 spełnia założenia zaprezentowanego schematu i wskazane funkcje. Podlega ona jednak zaburzeniom powodowanym na ogół niespodziewanymi albo szczególnie ważnymi, nośnymi społecznie i psychologicznie wydarzeniami⁷. W wyniku obserwacji prowadzonej od 2005 roku do dziś można wskazać kilka typów takich wydarzeń.

1. Afery polityczne, na przykład:

- afery związane z obozem władzy w latach 2005–2007 (zwłaszcza okres zatrzymania Janusza Kaczmarska wskutek tak zwanej afery gruntowej);
- afera taśmowa w 2014 roku (tak zwane taśmy prawdy publikowane w tygodniku „Wprost” i wtargnięcie ABW do redakcji tego tygodnika);
- kryzys sejmowy w grudniu 2016 roku;
- afera hejterska („Ministerstwo Hejtu”) w 2017 roku;
- seria działań obozu rządzącego Zjednoczonej Prawicy w odniesieniu do Trybunału Konstytucyjnego.

2. Nagłe, negatywne wydarzenia losowe o charakterze katastrof:

- katastrofy w górnictwie (wybuch metanu w kopalni Halemba w 2006 roku, w kopalni Pniówek w Pawłowicach 20 kwietnia 2022 roku i 23 kwietnia w kopalni Zofiówka);
- wypadki komunikacyjne z udziałem Polaków (wypadek autokaru z polską pielgrzymką do Medjugorje).

3. Wydarzenia oddziałujące na międzynarodową opinię publiczną, związane z Polską (na przykład katastrofa smoleńska).

4. Wydarzenia związane z zagrożeniem wolności mediów – tu duże zmiany w ramówce, a nawet w przekazie pozawerbalnym i chromatycznym stacji wywołała sprawa lex TVN (wykorzystano wtedy nawet czarne paski z białym tekstem, charakterystyczne dla żałoby).

W wymienionych przypadkach na ogół dało się wyróżnić w strukturze nie tylko pasma, lecz także konkretne programy autorskie (przede wszystkim stałe magazyny publicystyczne), które zachowały swoją identyfikację graficzną (czołówka, tyłówka), ale były realizowane jako wydania specjalne. Specyficzne zmiany wprowadziła we wszystkich mediach elektronicznych pandemia COVID-19: goście, a nierzadko sami dziennikarze, zmuszeni byli do występowania zdalnie, co wpływało negatywnie na jakość techniczną, a więc i zrozumiałość przekazu. Niejako uprawnione stało się łączenie zdalne z gośćmi przy użyciu programów takich jak Skype, Zoom czy profesjonalny VMIX do realizacji telewizyjnej. Nie powodowało to jednak zatarcia struktury ramówki. Zmieniło natomiast na stałe *modus operandi* mediów: już po zniesieniu obostrzeń epidemicznych do dziś wciąż są realizowane zdalne łączenia z gośćmi⁸. Łączenie internetowe na antenach mediów elektronicznych *de facto* się uprawomocniło.

Od 2005 roku odnotowano dwie sytuacje, w których ramówka stacji zatarła się w sensie formalnym na więcej niż tydzień:

- Smoleńsk (od katastrofy do dnia pogrzebu pary prezydenckiej na Wawelu: 10–18 kwietnia 2010 roku);
- wojna w Ukrainie.

---

⁷ W proponowanym czytelnikowi opracowaniu abstrahuje się od kształtowania ramówki i jej przemian w perspektywie diachronicznej; autora interesuje wyłącznie jej kształt w okresie objętym badaniami.

⁸ Przed pandemią producenci telewizyjni unikali tego ze względu na jakość; jedynie w wyjątkowych, nagłych wypadkach (drastyczne wydarzenia, wiadomość o śmierci osoby publicznej itp.) dopuszczano połączenie telefoniczne z gośćmi.

Ta ostatnia spowodowała niemal całkowite zniekształcenie struktury ramówki, która zaczęła wracać do swojego poprzedniego kształtu stopniowo w ciągu co najmniej dwóch tygodni. Pewne zmiany były widoczne jeszcze w okresie późniejszym (miesiąc i dłużej).

Ramówka TVN24 przed wybuchem wojny

Punktem wyjścia analizy jest kształt ramówki tygodniowej i weekendowej TVN24 w lutym 2022 roku.

Ramówka tygodniowa:

5.55–10.00: „Wstajesz i wiesz” (poranek o strukturze mozaikowej);
10.00–15.00: „Dzień na żywo” (pasma serwisów informacyjnych na żywo);
15.00–16.00: „15 na żywo” (magazyn wiadomości Anny Jędrzejowskiej; relacje reporterów na żywo);
16.00–18.00: „Fakty po Południu” (magazyn wiadomości z elementami wywiadu dziennikarskiego na żywo i publicystyki);
18.00–19.00: „Tak jest” (magazyn publicystyczny Andrzeja Morozowskiego);
19.30–20.00: „Fakty po Faktach” (magazyn publicystyczny dziennikarzy redakcji „Faktów”; w piątki wydłużony do godz. 20.20);
20.00–20.20: „Kropka nad i” (magazyn publicystyczny Moniki Olejnik; emisja poniedziałek–czwartek);
20.30–21.00: „Czarno na białym” (magazyn reporterski Patrycji Redo-Łabędziewskiej);
21.00–22.00: „Polska i Świat” (wieczorny magazyn wiadomości o charakterze problemowym);
22.00–23.00: „Szkło Kontaktowe” (magazyn określany przez autorów jako publicystyczno-satyryczny);
23.00–23.45: „Dzień po dniu” (wieczorny, podsumowujący magazyn wiadomości).
0.00–5.55: powtórki wybranych programów.

Ramówka weekendowa – sobota:

5.55–11.00: „Wstajesz i weekend”;
11.00–12.00: serwis informacyjny;
12.00–12.10: serwis informacyjny;
12.10–13.00: „Drugie Śniadanie Mistrzów” (magazyn publicystyczny Marcina Mellera);
13.00–15.30: serwis informacyjny;
15.30–16.00: „Ranking Mazura” (magazyn publicystyczno-felietonowy Macieja Mazura);
16.00–18.00: „Fakty po Południu”;
18.00–19.00: „Rozmowy o końcu świata” (magazyn reporterski Magdy Łucyan, z dyskusją);
19.00–19.20: serwis informacyjny;
19.20–19.50: „Fakty po Południu”;
20.00–21.00: „Superwizjer” (magazyn reporterów śledczych – z dyskusją);
21.00–22.00: „Czarno na białym” (powtórki wybranych reportaży z tygodnia); serwis informacyjny (opcjonalnie);
22.00–23.00: „Szkło Kontaktowe”;
23.00–23.45: „Dzień po dniu”;
00.00–5.55: powtórki wybranych programów publicystycznych.

Niedziela:

5.55–10.40: „Wstajesz i weekend”;

10.45–11.50: „Kawa na ławę” (przeгляд wydarzeń tygodnia Konrada Piaseckiego – z udziałem polityków);

11.50–12.45: „Loża prasowa” (przeгляд wydarzeń tygodnia Małgorzaty Łaszcz – z udziałem publicystów);

12.45–14.00⁹: „Ewa Ewart poleca” (wybrany film dokumentalny);

14.00–16.00: serwis informacyjny;

16.00–18.00: „Fakty po Południu”;

18.00–18.30: serwis informacyjny;

18.30–19.00: „Ranking Mazura”;

19.00–19.20: serwis informacyjny;

19.20–19.50: „Fakty po Faktach”;

20.00–21.05: „Kawa na ławę” (powtórka);

21.05–22.00: „Loża prasowa” (powtórka);

22.00–23.00: „Szkło Kontaktowe”;

23.00–23.45: „Dzień po dniu”;

0.00–5.55: pasmo powtórek.

W ramówce znajdują się pozycje mniej lub bardziej „ruchome”, to znaczy podatne na odwołanie emisji. Częściej są odwoływane powtórki programów, magazyny reporterskie lub film dokumentalny, dając miejsca relacji z pilnych wydarzeń lub propozycjom specjalnym (na przykład debaty „Zawód: dziennikarz”). Podobnie „ruchome” jest „Szkło Kontaktowe” – humor i luz nie w każdej sytuacji są stosowne.

Zmiany w ramówce TVN24 spowodowane wybuchem wojny

O zmianach należy mówić już na trzy dni przed wybuchem wojny, to jest od 21 lutego 2022 roku.

21 lutego 2022

Na żółtym pasku (kolor informacji pilnej w tej stacji) podano informację o spodziewanej decyzji prezydenta Federacji Rosyjskiej Władimira Putina w sprawie powołania tak zwanej Ługańskiej Republiki Ludowej i Donieckiej Republiki Ludowej¹⁰. Ramówka miała jednak jeszcze normalny kształt, programy (w tym wieczorne publicystyczne) zachowały właściwą czołówkę, identyfikację graficzną, długość i układ zawartości. Widzowie jednak dostawali wyraźne sygnały, że dzieje się coś wyjątkowego.

W programie „Fakty po Faktach” gościł tego dnia Szymon Hołownia, ale po tej rozmowie pojawiła się relacja Wojciecha Bojanowskiego na żywo ze Lwowa (rzadko spotykany w tym programie element), a potem goszczono analityków polityki krajów wschodnich: Annę Marię Dyer (PISM) i płk. dr. Piotra Łukasiewicza (byłego ambasadora w Afganistanie, Polityka Insight). W „Kropce nad i” gościli: gen. Waldemar Skrzypczak (były dowódca wojsk lądowych) i gen. Marek Dukaczewski (były szef WSI). Rozmowa dotyczyła spodziewanej de-

⁹ Czas emisji zależny od długości filmu dokumentalnego (zazwyczaj nie więcej niż 60 minut).

¹⁰ Marionetkowe republiki utworzone na wschodzie Ukrainy na terytoriach opanowanych przez Rosję w wojnie hybrydowej.

cyzji Putina i wyjawionych przez wywiad USA planów inwazji (w tym informacji od senatora Christophera Coonsa). Nie były to wydania specjalne, jednak informacje na żółtym pasku i zbliżona tematyka stanowiły czytelny sygnał alarmowy.

Redakcja „Czarno na białym” tego dnia zaproponowała reportaż Marcina Gutowskiego *Bielmo – strefa ciszy* (trwający 66 minut – niemal dwukrotnie dłużej niż zwykle). Po nim nastąpiło już wydanie specjalne serwisu informacyjnego (zamiast „Polska i Świat”), w którym Agata Wolna podała informację o uznaniu przez Władimira Putina Donieckiej Republiki Ludowej i Ługańskiej Republiki Ludowej. Zaraz potem nadano rozmowę Piotra Kraški z amerykańskimi senatorami goszczącymi w Polsce: Jeanne Shaheen, Richardem Durbinem i Ch. Coonsem. Zarejestrowana została wcześniej w studiu „Faktów po Faktach”, trwała około 20 minut i dotyczyła sytuacji wokół Ukrainy. Pozostałe elementy ramówki pozostały bez zmian. Sądiednia stacja TVN24 BIS przeszła w tryb wydania specjalnego.

22 lutego 2022

Struktura programu TVN24 jest jeszcze czytelna, programy dały się z niej wyróżnić. „Wstajesz i wiesz” i „Dzień po dniu” mają charakter wydania specjalnego. Relacjonowano reakcje świata na działania Putina, nadano transmisję z Izby Gmin Wielkiej Brytanii, która nakładała pierwsze sankcje na Rosję, korespondencję specjalną z Brukseli itp. Emitowano wywiady z ważnymi zagranicznymi politykami, na przykład rozmowę Piotra Kraški z Julianne Smith, ambasador USA przy NATO, czy polskimi politykami, na przykład szefem MSZ Zbigniewem Rauem. Korespondenci nadawali relacje z Brukseli, Waszyngtonu, Moskwy, Ukrainy. Przekaz uzupełniły pierwsze przemówienia prezydenta Ukrainy Wołodymyra Zełenskigo oraz transmisja konferencji Jarosława Kaczyńskiego (prezesa PiS) i Mariusza Błaszczaka (ministra obrony narodowej) o przyjęciu projektu ustawy o obronie Ojczyzny.

„Dzień na żywo” nie był przedzielony reklamami¹¹; pojawiły się one dopiero między godz. 14.56 a 15.00.

Program „15 na żywo” zachował swoją normalną strukturę, ale nadano go w formule wydania specjalnego: wszystkie relacje reporterów i korespondentów dotyczyły sytuacji wokół Ukrainy i reakcji świata na decyzję Putina.

„Fakty po Południu” ukazały się jako wydanie specjalne, nieprzedzielone reklamami. Jest to odstępstwo od struktury, która w normalnych okolicznościach składa się z czterech części przedzielonych reklamami. W takiej formule ukazał się również program „Tak jest”, który został wydłużony do godz. 19.30.

Publicystyczne magazyny „Fakty po Faktach” oraz „Kropka nad i” zrealizowano w formie wydania specjalnego, a na pasku zamiast stałej identyfikacji graficznej z prawej strony pojawiła się grafika z napisem „Agresja Rosji”. „Kropka nad i” była tego dnia trzykrotnie dłuższa niż zwykle (a więc około 60 minut) i w jej ramach nadano transmisję wypowiedzi prezydenta USA Joeego Bidena.

Program „Polska i Świat” wyemitowano jako wydanie specjalne, ale o standardowej długości i ze stałą identyfikacją. Zaobserwowano za to zwiększoną obecność elementów publicystyki: wywiadu dziennikarskiego, dyskusji (miast tradycyjnych dla magazynów wiadomości materiałów newsowych), a więc przekazów retorycznych o charakterze argumentacyjnym¹². Tego dnia zwraca uwagę obecność „Szklą Kontaktowego” – było to

¹¹ Zazwyczaj pasmo to składa się z bloków około dwudziestotryminutowej długości, oddzielonych blokami reklamowymi lub drobnymi formami informacyjnymi, jak prognoza pogody (zawsze przez pełną godzinę oraz w pół do kolejnej) o łącznej długości około 7 minut.

¹² W programie tym w wypadku pilnych wydarzeń zawsze zastępowano treści reporterskie (informacyjne) rozmowami o charakterze publicystycznym (komentatorskim) lub eksperckim.

jeszcze regularne wydanie, ale już nieco skrócone przez konferencję sekretarza stanu USA Antony'ego Blinkena i ministra obrony Ukrainy Ołeksija Reznikowa.

„Dzień po dniu” – ważny podsumowujący magazyn wiadomości – wyemitowano w formule wydania specjalnego i wydłużono do 0.30¹³. Było ono nie tylko monotematyczne, zmieniła się także jego struktura: oprócz newsów i powtórek najważniejszych fragmentów programów publicystycznych pojawiały się transmisje wydarzeń na żywo (głównie z USA), rozmowy publicystyczne z gośćmi, komentarze.

23 lutego 2022

Programy pasma porannego, południowego i popołudniowego pozostają bez zmian, nie ma wydań specjalnych, choć w większości są poświęcone tematyce rosyjsko-ukraińskiej. Wieczorne pasmo publicystyczne – poza tym, że również dotyczyło tej tematyki – wykazywało już pewne zmiany. Oto charakterystyka wydań programów:

„Fakty po Faktach” – wydanie normalne, o regularnej długości, choć zawiera korespondencję Andrzeja Zauchy z Moskwy i Marcina Wrony z Waszyngtonu (zamykające wydanie z udziałem Radka Sikorskiego).

„Kropka nad i” – wydanie regularne; goście: Paweł Kowal i Piotr Wawrzyk. Tematyka ukraińska, ale nie ma nadzwyczajnych elementów poza żółtym paskiem.

„Fakty o Świecie” – emisja o godz. 20.20. Jest to magazyn informacyjno-publicystyczny produkowany i nadawany przez TVN24 BiS, prowadzi go Michał Sznajder. Jest to wydanie specjalne, którego główną część wypełnia transmisja konferencji prasowej Neda Price'a, rzecznika Departamentu Stanu USA. Chodziło o potwierdzenie rosyjskiej inwazji, informacje o eskalacji i działania podejmowane w sprawie „zawieszenia Nord Stream 2”.

Program „Polska i Świat” o 21.10 jest nadawany w formule wydania specjalnego i wydłużony do godz. 22.07. „Szkło Kontaktowe” pojawia się opóźnione o 7 minut. Po nim następuje wydanie specjalne magazynu „Dzień po dniu”.

24 lutego 2022

Regularna ramówka TVN24 podlega daleko idącemu zatarciu. Od rana trwa tu program specjalny „Atak Rosji”. Pasma „Wstajesz i wiesz” oraz „Dzień na żywo” istnieją w sensie formalnym: sygnalizuje to wystrój studia i zawarte w nim elementy identyfikacji graficznej (charakterystyczne studio „Wstajesz i wiesz”, tak zwany *open space*). Pozostają także właściciwi prowadzący. Programy nie są przerywane reklamami. Oba pasma zawierają głównie relacje reporterów i korespondentów (nie tylko z redakcji TVN24) z różnych stron świata (Ukraina, Rosja, Bruksela, USA, inne) i z różnych miejsc – od instytucji politycznych po dworce czy drogi. Telewizja transmituje liczne konferencje prasowe, briefingi, oświadczenia polityków, a także obrady Sejmu RP. Przejście między pasmami jest płynne.

W obu przekazach pojawia się nowy element: jest to bieżące objaśnienie sytuacji w Ukrainie przy telebimie z mapą – zajmują się tym głównie reporterzy life'owi sprowadzani z redakcji terenowej do redakcji centralnych. Przy mapie pracują także dziennikarze z redakcji TVN24 BiS. Informacje dotyczą przebiegu działań wojennych, ale i gospodarki, rynku surowców energetycznych i innych, wartości walut itp. Dokładna analiza ich zawartości wymagałaby szczegółowych obszernych badań.

Program „15 na żywo” nie ma swojej identyfikacji. Sugeruje go jedynie zmieniająca się prowadząca (Agata Wolna) i wystrój studia przypominający stałą scenografię tego programu: przede wszystkim sposób prowadzenia na stojąco przy małym, wysokim stoliku.

---

¹³ Program ten, jeśli pojawiały się pilne wydarzenia, także wcześniej się wydłużał i w przekazie przeważał w nim wywiad dziennikarski.

Identyfikacja graficzna programu znika – zamiast niej na telebimach wyświetlone są barwy narodowe Ukrainy. Program nie ma czołówki. Obok relacji reporterskich pojawia się wywiad telewizyjny na żywo, zazwyczaj w tym magazynie nieobecny.

„Fakty po Południu” zachowują swoją identyfikację graficzną i muzyczną (jest to znany z „Faktów” motyw charakterystycznej muzyki elektronicznej, tu zawsze używany w wersji bez bitu i dżingiel z sygnałem). Studio pozostaje niezmienione. Program wyróżnia się ze struktury, choć jest to wydanie specjalne. Trwa ono równie dwie godziny, nie jest przedzielone reklamami, które od tego dnia przestają być nadawane w TVN24.

Magazyn „Tak jest” nie zachował czołówki, choć identyfikacja graficzna studia została zachowana. Sygnał muzyczny programu jest dynamiczny i szybki (w stylu drum’n’bass), a sama czołówka cechuje się młodzieżowym stylem (tworzenie grafitti), być może więc postanowiono z niej zrezygnować, zachowując zasadę stosowności. Tło split screenu nie zawiera identyfikacji – tworzą je barwy narodowe Ukrainy. Tu także występują opisy sytuacyjne przy mapie. *Split screen*, używany na co dzień w telewizji, by widzowie mogli symultanicznie obserwować obraz z kilku miejsc, tu znajduje swoje szczególne zastosowanie, gdy trzeba widzom pokazywać na bieżąco to, co dzieje się między innymi na objętym rosyjskim atakiem obszarze.

„Fakty” – główne wydanie magazynu wiadomości stacji TVN jest transmitowane także na antenie TVN24. „Fakty” nie są elementem ramówki tej telewizji – pojawiają się niezwykle rzadko i tylko w ekstraordynaryjnych sytuacjach (katastrofa smoleńska, lex TVN). Program jest nadawany w formule wydania specjalnego i jest wydłużony do 19.45. Po nim następują konferencje kolejno prezydenta USA Joeego Bidena i prezydenta RP Andrzeja Dudy (ta druga trwa do godz. 20.11).

„Kropka nad i” – pojawia się na antenie opóźniona i bez czołówki. Studio zachowało identyfikację graficzną programu. Wydanie jest wydłużone do 50 minut, uzupełnione opisem sytuacji przy mapie i przerywane konferencjami polityków.

„Polska i Świat” – jest emitowana z płynnego przejścia i bez czołówki. Program nie ma identyfikacji graficznej, a wyróżniony jest dzięki charakterystycznemu wystrojowi studia i osobie prowadzącej (Marta Kuligowska siedząca za dużym, szklanym stołem na tle bardzo długiego, panoramicznego, sferycznie zakrzywionego telebimu). Znaczną część programu wypełnia rozmowa Piotra Kraśki z Anne Applebaum (występującą zdalnie), zarejestrowana w studiu „Faktów po Faktach”.

„Szkła Kontaktowego” nie ma. Od razu po programie „Polska i Świat” następuje program specjalny, nadawany ze studia programu „Dzień po dniu”, redagowany przez dziennikarzy TVN24 i TVN24 BiS (głównie prowadzących magazyny wiadomości). Jest bardzo długi – kończy się o 0.46. W nocy stacja emituje powtórki najważniejszych programów z całego dnia.

25 lutego 2022

„Wstajesz i wiesz” i „Dzień na żywo” dają się wyróżnić ze struktury dzięki stałym prowadzącym i wystrojowi studia, ale wszystkie bez wyjątku są nadawane jako wydania specjalne. Stacja wciąż nie nadaje reklam (zaczęto je emitować 3 marca po południu).

„15 na żywo” znika z anteny, program przestaje być wyróżnialny ze struktury, a przekaz jest nadawany ze studia „Dnia na żywo”.

„Fakty po Południu” – są wyróżnialne ze struktury podobnie jak poprzednio: jest to wydanie specjalne, trwające dwie godziny.

„Tak jest” – jest też wyróżnialne jak poprzednio, w formule specjalnego wydania bez czołówki; identyfikacja graficzna studia pozostaje bez zmian. Po nim następuje płynne przejście do konferencji prasowych i kolejnej pozycji.

Serwis informacyjny – pojawia się na antenie o 19.30 i prowadzi go Marta Kuligowska. W programie nadano wypowiedź ministra spraw zagranicznych Zbigniewa Raua, relacje z Ukrainy oraz z demonstracji antyrosyjskiej i proukraińskiej w Warszawie.

„Fakty po Faktach” – są opóźnione, startują o 19.42. Trwają 28,5 minuty i zachowują w całości identyfikację audiowizualną.

„Kropka nad i” – jest nadawana z opóźnieniem. Z zachowaną identyfikacją graficzną, ale bez sygnału programu (następuje płynne przejście z transmisji demonstracji). Program trwa 62 minuty, poszczególne wywiady są przedzielone opisem przy mapie lub/i relacjami reporterów i korespondentów. Tu też transmitowana jest konferencja Neda Price’a¹⁴.

„Polska i Świat” jest emitowana w podobnym kształcie jak dnia poprzedniego. Zaraz po niej następuje program specjalny, przedłużony do mniej więcej godz. 1.00.

26 lutego 2022 (sobota)

„Wstajesz i weekend” wyróżnia się ze struktury, ale nadawane jest jedynie do godz. 10.00 (nie zaś do 11.00, jak to się dzieje zawsze w ramówce weekendowej). „Dzień na żywo” startuje w swojej tradycyjnej identyfikacji już od godz. 10.00.

„Drugie Śniadanie Mistrzów” jest zapowiedziane przez prowadzącego Krzysztofa Gurlickiego jako wydanie specjalne i nadane od razu po tej zapowiedzi, bez czołówki (w charakterystycznym, częściowo animowanym stylu i z głośną, choć pogodną muzyką rockową). O identyfikacji graficznej trudno cokolwiek powiedzieć, ponieważ program od czasu epidemii COVID-19 przez bardzo długi czas realizowany był całkowicie zdalnie. W tle split screenu zamiast grafiki programu są barwy narodowe Ukrainy.

Serwisy informacyjne oraz „Fakty po Południu” są nadawane w taki sam sposób jak w dniach poprzednich. Stacja rezygnuje natomiast z nadawania felietonowego magazynu „Ranking Mazura”.

O godz. 18.00 jest nadawany magazyn publicystyczny Jacka Stawiskiego „Horyzont” – przed inwazją emitowany tylko w TVN24 BiS, ponieważ dotyczy spraw międzynarodowych. Emitowane tego dnia wydanie dotyczy wojny w Ukrainie i jej wpływu na sytuację międzynarodową.

„Fakty” są nadawane jednocześnie w TVN oraz TVN24 w formule wydania specjalnego, wydłużonego do 35 minut. Następujące po nim „Fakty po Faktach” są nieco krótsze, bo trwają 26 minut i kończą się równo o godz. 20.00.

„Kropka nad i”, nadawana wyłącznie od poniedziałku do czwartku, pojawia się wyjątkowo w sobotę. Jest to sytuacja nienotowana od 2006 roku, a więc początku emisji tego programu w TVN24. Omawiane wydanie jest nadawane bez czołówki i trwa 59 minut.

Pozostałe pozycje pozostają bez zmian od 24 lutego.

27 lutego 2022 (niedziela)

„Kawa na ławę” zachowuje identyfikację graficzną i stałe cechy gatunkowe – nie zmieniają się studio, formuła i zasady programu. Czołówka jest emitowana, ale tyłówki nie ma; zamiast niej następuje płynne przejście do relacji przy mapie – żegnający się Konrad Piasecki zapowiada tę relację, prowadzoną przez Artura Molęde. Długość „Kawy na ławę” pozostaje standardowa.

„Łoża prasowa” Małgorzaty Łaszcz też nie ma czołówki, a sama prowadząca zapowiada go jako program specjalny. Następują łączenia z polskimi i ukraińskimi dziennikarzami, więc struktura jest bardziej dynamiczna niż zwykle; są też konferencje polityków, które tę

---

¹⁴ Liczne konferencje prasowe transmitowano w owym czasie bardzo często, co dodatkowo przyczyniało się do dekompozycji struktury programu.

strukturę zaburzają. Długość pozostaje standardowa – tym samym publicyści mają mało czasu na swoje wypowiedzi. Identyfikacja programu nie jest do końca zachowana: tło na teledziennym nie składa się z wycinków prasowych, lecz z grafiki batalistycznej: flagi, transparenty i czołgi. Program identyfikuje prowadząca, jej goście (zgodnie z elementem formuły programu są to publicyści¹⁵) i stolik zastawiony gazetami.

Serwisy informacyjne oraz „Fakty po Południu” są emitowane bez zmian w stosunku do wersji nadawanych po wybuchu wojny.

O godz. 18.00 pojawia się magazyn „Tak jest” – wyjątkowo, ponieważ program od początku istnienia nadawany jest tylko od poniedziałku do piątku.

O godz. 19.00 następuje transmisja „Faktów” równoległe z transmisją w TVN.

O godz. 19.30 są emitowane „Fakty po Faktach” w wydaniu specjalnym, ale z regularną oprawą graficzną i audiowizualną, o regularnej formule.

O godz. 20.00 stacja proponuje widzom „Program specjalny Anity Werner”, realizowany w formule specjalnej debaty. Jest on poprzedzony krótkim, specjalnym serwisem informacyjnym i opatrzony czołówką specjalną „Atak Rosji”. Ów serwis trwa 10 minut. Debata także została zapowiedziana jako program specjalny „Atak Rosji”. (z czasem ta nazwa i ten dźwięk zostaną zamienione na inne: „Ukraina walczy”). Rzeczona debata jest w istocie swoistym „wydłużeniem” „Faktów po Faktach”, realizowanym w tym samym studiu i podobnej formule. Trwa ona do 21.50 i nie ma czołówki ani tyłówki. Po niej zaś następuje program specjalny jak w poprzednich dniach.

28 lutego 2022 (poniedziałek – początek ramówki tygodniowej)

Program ramowy nie przynosi zmian w stosunku do początku wojny – niemniej jednak zamiast pomijanych dotąd czołówek i tyłówek programu pojawia się specjalna czołówka z napisem „Atak Rosji”, uzupełniona charakterystycznym marszowym, dramatycznym motywem muzycznym. Program „Tak jest” trwa półtorej godziny, po nim zaś następują „Fakty” (z anteny TVN), „Fakty po Faktach” oraz „Kropka nad i”, która jest realizowana w swojej tradycyjnej długości (23 minut) i opatrzona specjalną czołówką. Po niej następują konferencje rzeczników Departamentu Stanu USA i Pentagonu.

„Polska i Świat” nadawana jest w formule wydania specjalnego o godz. 21.00 i trwa godzinę. „Szkła Kontaktowego” stacja nadal nie nadaje – zamiast niego nadawany jest program specjalny, trwający do mniej więcej godz. 1.00.

1 marca–14 kwietnia 2022 (okres stabilizacji)

Charakteryzowany dalej okres cechował się powolnym stabilizowaniem sytuacji i przywracaniem ramówce jej stałego, dotychczasowego kształtu. Pewne elementy dodatkowe, które pojawiły się na początku wojny, pozostały jeszcze długo po owym okresie (można do nich zaliczyć choćby analizy wojenne przy mapie, dokonywane przez Konrada Piaseckiego i gen. Waldemara Skrzypczaka). Okres ten scharakteryzują zbiorczo.

W dniach 1–3 marca ramówka TVN24 ma ten sam kształt. Stacja wciąż jeszcze nie nadaje „Szkła Kontaktowego”, wszystkie programy dotyczą jedynie tematyki wojennej, są nadawane „Fakty” równoległe z emisją w TVN, wymienione wcześniej czołówki są nadal eliminowane lub zastąpione czołówką specjalną. Od 3 marca stacja wraca do emisji reklam.

---

¹⁵ Formuła jest w tym opracowaniu rozumiana jako część metakomunikatu programu (jeden z jego elementów formalnych), określanego w wyniku jego analizy ramowej. Por. K. Grzegorzewski 2014, s. 132–133.

Specjalną ofertę programową nadawca proponuje w sobotę 5 marca 2022 roku o godz. 20.00 – jest to specjalna debata na żywo prowadzona przez Marcina Zaborskiego, z udziałem sześciorga Ukraińców – głównie dziennikarzy i naukowców różnych dziedzin. Trwa 110 minut, po niej zaś następuje program specjalny.

W niedzielę 6 marca 2022 roku „Kawa na ławę” i „Łoża prasowa” są nadawane jako wydania specjalne podobnie jak tydzień wcześniej; są już jednak poprzedzone specjalną czołówką z napisem „Ukraina walczy”. Pozostałe elementy niedzielnego programu specjalnego także pozostają bez zmian w stosunku do poprzedniej niedzieli. Po godz. 20.00 pojawia się specjalna debata z udziałem polskich dziennikarzy – korespondentów wojennych, prowadzona przez Konrada Piaseckiego w studiu „Faktów po Faktach” i trwająca 95 minut. Media zaczynają koncentrować się już na własnym miejscu i roli w tym konflikcie – obserwujemy w nich coraz więcej treści autotelicznych.

W kolejnym tygodniu od 7 marca wydania programów są jeszcze poświęcone przede wszystkim wojnie w Ukrainie – taki ich charakter obserwowałem jeszcze w poniedziałek. Jednak pojawiają się już elementy wskazujące na nieco inne relacjonowanie wydarzeń – są newsy o charakterze lżejszym, niekiedy nawet infotainmentowym. Obok doniesień dramatycznych mówi się nieco więcej na temat polityki polskiej i europejskiej, proponuje się relacje z działań Polaków przyjmujących Ukraińców, pokazując przejawy zwyczajnej ludzkiej empatii. Dowodem infotainmentu jest news o solidarności światowych gwiazd z Ukraińcami (z moim komentatorskim udziałem) z programu „Polska i Świat” z 10 marca 2022 roku. W tym tygodniu coraz rzadziej już widać napis „wydanie specjalne” – programy wracają do swojej stałej formuły. Program reporterski „Czarno na białym” wraca 11 marca. Jego treść dotyczy Ukrainy (*Obrazy wojny*), ale ma on swoją stałą formę i miejsce w ramówce telewizyjnej.

Sobota 12 marca przynosi kolejne istotne zmiany dla ramówki:

– wraca program „Superwizjer” (choć dotyczy on Ukrainy – autorzy magazynu prezentują reportaż *Ucieczka z Irpienia*; jest to początek cyklu reportaży wojennych Michała Przedlackiego);

– wraca „Szkło Kontaktowe” – od tej pory będzie znów nadawane codziennie, po siedemnastu dniach przerwy. Omawiane wydanie posiada stałą czołówkę z pogodną, rockową muzyką zespołu Karimski Club, a wydarzenia komentują Tomasz Sianecki i Wojciech Ziemiński. W kolejnym tygodniu muzykę w czołówce zastąpił fragment piosenki *Slava Ukrainie* (niezidentyfikowanego autorstwa).

W niedzielę 13 marca stacja nadaje przeglądy wydarzeń tygodnia: „Kawę na ławę” i „Łożę prasową” z tradycyjnymi czołówkami. Zmienia się tematyka tych programów – choć wciąż dotyczy wojny rosyjsko-ukraińskiej, to kontekst jest znacznie szerszy (polityczny, gospodarczy). Programy nie są emitowane jako wydania specjalne.

Znacznie później wraca na antenę inny program o charakterze felietonowym: „Ranking Mazura” – kolejny jego odcinek widzowie mogli obejrzeć po ponad miesięcznej przerwie, 2 kwietnia 2022 roku. Ostatnią zaobserwowaną zmianą, przywracającą kształt poprzedniej ramówki, stanowi wznowienie 14 kwietnia magazynu publicystycznego Magdy Lucyan „Rozmowy o końcu świata”, poświęconego problemom ekologii.

* * *

Proces zmian w ramówce TVN24 spowodowanych wojną w Ukrainie – od jej całkowitego niemal zatarcia po stopniowe przywracania ponownego kształtu – trwał łącznie

52 dni¹⁶. Z perspektywy struktury ramówka po 13 marca wróciła w zasadzie do normy (to jest po siedemnastu dniach), choć brakowało w niej jeszcze pojedynczych pozycji (week-endowych). Konwencję Platformy Obywatelskiej nadano już 19 marca. Kolejne programy, jakkolwiek poruszano w nich tematykę ukraińską, prezentowały już znacznie szersze spektrum tematyczne. Zmiana tematyki przekazywała się płynnie.

Wnioski

1. Proces dekompozycji ramówki nastąpił gwałtownie, natomiast jej przywracanie do poprzedniego stanu było procesem powolnym, stale wyhamowującym. Po 13 marca – który można uznać za punkt zwrotny w tym procesie – następowały jeszcze pewne przesunięcia, jak na przykład brak zapowiedzi programu „Dzień po dniu” przez prowadzących „Szkło Kontaktowe” (są to zawsze zapowiedzi nieco żartobliwe, z elementami humoru językowego i sytuacyjnego; wróciły po świętach Wielkiej Nocy) i brak przerwy reklamowej między tymi pozycjami. W rezultacie „Szkło” było nieco dłuższe. Takich różnic można dostrzec więcej, są one jednak mało istotne.

2. Jest to najdłuższy w historii stacji okres nadawania programu specjalnego, a powrót na antenę poszczególnych pozycji bądź przywrócenie ich pierwotnej formuły i oprawy następowało stopniowo. Nie istniał żaden istotny punkt graniczny, który umożliwiłby powrót do normalnego nadawania (w opracowaniu zaproponowano czytelnikowi umowną datę 13 marca 2022 roku, można z tym jednak dyskutować). Odnośnie do katastrofy smoleńskiej takim punktem granicznym było zakończenie żałoby narodowej w dniu pogrzebu Marii i Lecha Kaczyńskich 18 kwietnia 2010 roku; od poniedziałku stacja zaczęła nadawać programy w ramach stałej ramówki i formuły oraz w typowej szacie graficznej i kolorystycznej. W chwili powstawania tej analizy wojna w Ukrainie wciąż trwa. Redaktorzy stacji musieli decyzje podejmować sami. Nadawanie reklam przywrócono po siedmiu dniach (podobnie jak w 2010 roku), natomiast programy i ich pierwotny charakter po blisko dwu tygodniach (przy czym „Szkło Kontaktowe” po siedemnastu dniach, „Ranking Mazura” aż po sześciu tygodniach). Rytm przywracania programów zależał nie tylko od frekwencji, lecz także od ich charakteru – „Ranking Mazura” jako program o wymowie felietonowej, satyrycznej, miał bardziej swobodny i rozrywkowy charakter niż „Szkło Kontaktowe”, będące jednak codziennym (choć felietonowym) komentarzem do rzeczywistości.

3. Niektóre elementy programu – jak analizy sytuacji w Ukrainie przy ekranie z mapą – wciąż istnieją na antenie TVN24 w chwili przygotowania tekstu i pozostaną na niej zapewne przez cały czas trwania wojny. Wśród analizujących warto wymienić ukraińskiego dziennikarza Ołeha Biłeckiego oraz gen. Waldemara Skrzypczaka, który analizował kampanię wojenną w rozmowach przy mapie z Konradem Piaseckim.

4. Zmiany ramówki TVN24 po wybuchu wojny w Ukrainie potwierdzają obserwowane od lat „umocowanie” poszczególnych programów w ramówce. W wydaniu specjalnym najczęściej znikają elementy takie jak filmy dokumentalne; zaraz po nich magazyny reporterskie, a następnie publicystyka o lżejszym, felietonowym charakterze. Magazyny wiadomości i pasma serwisów informacyjnych są najbardziej podatne na zmiany zawartości dzięki ich formule i zawartości, ściśle warunkowanej rozgrywanymi się właśnie wydarzeniami (ich miejsce

---

¹⁶ Wartość obliczona za pomocą kalkulatora Infor. Zob. https://www.infor.pl/kalkulatory/ilosci_dni.html?fbosId=FOB0000000000000702537 (dostęp: 15.10.2022).

w ramówce zresztą nie jest przypadkowe). Natomiast najmocniejszą pozycję mają stałe magazyny wiadomości związane brandowo z głównym programem informacyjnym grupy TVN oraz programy publicystyczne nadawane w *prime time*. Jedyne, co może się tymczasowo zmienić, to czołówka, jeśli jej charakter (swobodny lub nazbyt wyrazisty) może naruszać zasadę stosowności.

5. Zmiany ramówki telewizji TVN24 pokazują, że dla tworzących ją redaktorów zasada stosowności jest istotna. Zapewne to było przyczyną rezygnacji z nadawania felietonowych programów, prezentujących i komentujących wydarzenia z dystansem, humorem, ironią, a niekiedy nawet z satyrycznym zacięciem, jak „Ranking Mazura” czy niezwykle popularne „Szkło Kontaktowe” – nadawane codziennie i mające wierne grono widzów¹⁷. Z tych samych powodów zrezygnowano z dynamicznych, wyrazistych pod względem audiowizualnym czołówek programów „Drugie Śniadanie Mistrzów” i „Tak jest” – poważna i dramatyczna tematyka (podobnie jak sytuacja żałoby) wyklucza emitowanie ostrej i szybkiej muzyki z gatunków takich jak rock i pochodne: techno, drum'n'bass itp. Perswazyjność przekazu pozawerbalnego nie zawsze przystaje do nadzwyczajnych i dramatycznych okoliczności, z czego nadawcy zdają sobie sprawę.

Bibliografia

- Godzic, W. (2001). *Telewizja i jej gatunki. Po „Wielkim Bracie”*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Grzegorzewski, K. (2010). Felietonowość „Szkła Kontaktowego”. *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Litteraria Polonica*, 13, 505–516.
- Grzegorzewski, K. (2012). Funkcjonowanie newsów w przekazie telewizyjnym. *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Litteraria Polonica*, 17, 106–112.
- Grzegorzewski, K. (2014). *Homo rhetoricus w telewizyjnym dziennikarstwie politycznym (programy z lat 2005–2007)*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Kozieł, A. (2015). O gatunkach i formatach telewizyjnych. W Z. Bauer, W. Godzic (Red.), *E-gatunki. Dziennikarz w nowej przestrzeni komunikowania* (pp. 237–258). Wydawnictwo Poltext.
- Kozieł, A., Szyłko-Kwas, J. (2017). Analiza formalno-gatunkowa tygodniowych ramówek w TVP 1, Polsat i TVN. W I. Hofmann, D. Kępa-Figura (Red.), *Współczesne media. Gatunki w mediach, t. 2. Gatunki w mediach elektronicznych* (pp. 107–120). Wydawnictwo UMCS.
- Sobczak, B. (2006). *Wywiad telewizyjny na żywo. Charakterystyka gatunku*. Wydawnictwo Uniwersytetu Adama Mickiewicza.
- Sosnowska, J. (2018). Ramówka telewizyjna – zarys zjawiska. *Roczniki Kulturoznawcze*, 1, 27–42.
- Ustawa z dnia 25 marca 2011 roku o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji oraz niektórych innych ustaw. *Dziennik Ustaw 2011 Nr 85, poz. 459*.
- Uszyński, J. (2004). *Telewizyjny pejzaż genologiczny*. Telewizja Polska S.A.

---

¹⁷ O tym, jak bardzo widzowie są do „Szkła Kontaktowego” przywiązani, pokazują ich reakcje pod postami na profilu tego programu na Facebooku, informującymi o odwołaniu emisji. Komentarze bywają niekiedy agresywne, a nawet wulgarne.